

جزوه درس : تاریخ اسلام

فصل : چهارم

اصول، شیوه‌ها و اهداف حکومت حضرت محمد (ص)

اندیشه دینی که از زبان پیامبر (ص) به جامعه تزریق می‌شد با از محدودیت‌های تربیت افراد در چارچوب‌های قومی و قبیله‌ای فراتر نهاد.

پیامبر در دوران ۱۳ سال درگیری فکری با نظام جاهلیت از طریق ایجاد روحیه اخوت و برادری میان مسلمانان باعث بوجود آمدن همدلی در میان آنان شد که به مرور زمان باعث از بین رفتن نظام قبیله‌ای (جاهلی) گردید.

وکنش پیغمبر نسبت به رسوم جاهلیت :

- پیروی کور کورانه از آباء و اجداد را گمراهی خواند و شخصیت مسلمان را جدا از خاندان و طایفه شکل داد.
- تبعیض نژادی را محکوم کرد.
- حکم ناحق را باطل خواند.
- افتخارات جاهلی را ناروا شمرد.
- حق فراتر از پیوندهای نسبی و عصبیت‌های قومی دانسته شد و خداوند برتر از تمام اقارب و خویشاوندان مورد توجه قرار گرفت.

طرح مفهوم سیاسی بیعت :

با طرح این مفهوم ابتدا در انداز خویشاوندان نزدیک و سپس در بیعت عقبه اول، بستر سازمان فکری و ایده فرهنگی واحد را فراهم ساخت و شمار اندک مسلمانان در شعاعی محدود با نظام ولایی و حدود و قیود تعهدات متقابل آن آشنا شدند در پیمان عقبه دوم جبهه دینی واحدی که افراد از چند قبیله هسته اولیه آن را تشکیل می‌دادند شکل سیاسی جدیدی پدید آمد.

اساسی‌ترین اقدام برای شکل‌گیری امت اسلامی و تثبیت حکومت

اساسی‌ترین اقدام برای شکل‌گیری امت اسلامی و تثبیت حکومت، هجرت از مکه به مدینه بود.

خداوند پیامبر (ص) را ولی، یعنی متصدی خدمت برادرانه و سرپرستی مشفقانه قرار داد.

فصوصیات حکومت پیامبر :

پیامبر برای جلوگیری از دست به دست گشتن ثروت میان عده‌ای خاص، در کنار مالیاتهای واجب، نوعی مالیات داوطلبانه را به نام صدقه مورد سفارش اکید قرار داد.

تعالیم قرآن با توجه دادن مردم به خدا و حاضر و ناظر دانستن او، باعث تغییرات زیادی در مردم عرب جاهلی که مسلمان شده بودند، شد.

جزوه درس : تاریخ اسلام

فصل : چهارم

آموخته‌های پیامبر به مسلمانان بر اساس آموزه‌های الهی

- علاوه بر دفاع از جان و مال و ناموس و میهن و خویش، موظفانند به دفاع از ستم‌زدگانی برخیزند که در سایر کشورها به تنهایی از عهده دفاع و مقابله با متجاوز برنمی‌آید.
- معیار اصلی قبولی جهاد را خالصانه بودن از تعدی و تجاوز شمرد.
- در تمام عمرش میان رفتار و گفتارش تضادی دیده نشد.
- اصول زندگیش را پرهیز از بخل، حسد، آز و طمع، مردم‌فریبی و آراستگی به عفو و عطف، مهربانی، تشکیل داد.
- با آنکه در نژاد عرب بود، تعصب عربی نداشت.
- پیامبران گذشته را تأیید کرد.
- حکومتی بر اساس عدل بنیان نهاد.
- ظهور در میان محرومان
- با دوست مهربان و با دشمن کینه و عقده نداشت.
- در همه جنگ‌هایش تربیت مقدم بر غلبه و پیروزی بود.
- در تمام اندیشه سیاسی‌اش پرتو لا اله الا الله تجلی داشت و در تمام رفتار سیاسی‌اش، رستگاری همه انسانها هدف بود.

قولوا لا اله الا الله تنلوا

علل و عوامل گسترش اسلام

بررسی زمینه‌ها و بسترهای موهب در شبه جزیره عربستان برای اسلام :

- ۱- نبود حکومت ملوک‌الطوایفی
- ۲- نبود سلطه خارجی
- ۳- وضعیت ممتاز مکه از نظر تقدس، امن بودن، مرکزیت تجاری و ..

دو نکته در بررسی علل گسترش اسلام :

- ۱- چون نمی‌توان بین بحث‌های تاریخی و مسایل امروزی به آسانی تفکیک ایجاد کرد، در آزمون بازشناسی و ارائه علل موفقیت، مناسب است علل و عواملی که در گذشته نقش اصلی را داشته و در حال حاضر نیز می‌تواند همین نقش را ایفا کند تبیین گردد.
- ۲- با عنایت به اینکه اصولاً اسلام دعوتش را مبتنی بر سه اصل حکمت و پند نیکو و مجادله احسن قرار داده و تابلوی جاودانه نفوذ و گسترشش را « لا اکره فی الدین » و « فیه عبادی الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه » قرار داده است و در دنیای کنونی و وضعیت امروزی، انسانهای فراوانی وجود دارند که مایلند جبهه‌های نبرد نظامی را به صحنه‌های گفتگوی فرهنگی و علمی تبدیل کنند، مناسب است در بحث از علل گسترش به ابعادی که هم‌اکنون و در این دنیای جدید، سازنده و پیش برنده است تأکید شود.

قرآن و سیره = مهم‌ترین علت موفقیت و گسترش اسلام

قرآن کریم و گسترش اسلام

سه مفهومیت آیات قرآن کریم:

۱- تصور قرآن از خدای تعالی به گونه‌ای است خردپسند که به آسانی فهمیده و تصدیق می‌شود.

فراواند به پیامبرش فرمود :

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

هرگاه بندگان من، از تو درباره من بپرسند، بگو من نزدیكم، و دعای دعا كننده را به هنگامی كه مرا بفرماند (پابست می‌كنیم، پس آنان باید فرمان مرا گردن نهند و به من ایمان آورند، باشد كه راه یابند) (بقره آیه: ۱۸۶)

۲- سودمند کردن روابط بین افراد و اجتماع با خود و خدا، هم‌نوع و حتی طبیعتی که در آن زندگی می‌کند.

۳- هیچ دین و مذهبی را به طور کلی نفی نمی‌کند، بلکه بر وجوه اشتراک با دیگر ادیان تأکید می‌کند.

اصولاً قرآن اگر با اهل کتاب مخالفت می‌کند به این خاطر است که به تورات و انجیل عمل نمی‌کنند.

سیره، سیما و اخلاق پیامبر اکرم (ص) و گسترش اسلام

عامل دیگر موفقیت و گسترش اسلام، وجود شخصیت معنوی پیامبر بود.

مولوی پنهان می‌گوید :

سوی شهر از باغ شاخی آورند

باغ و بستان را کجا آنجا برند؟

خداوند در قرآن پیامبر را دارنده والاترین اخلاق «انك لعلى خلق العظيم» توصیف کرده است.

اهداف بعثت پیامبر (ص)

تصمیم افلاق

تکمیل کمالات

تهذیب نفس

